

Observatoriul este de două ori în săptămână, miercuri și sâmbătă.

Prețurile

pentru Sibiu pe 1 anu întregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimisu cu post'a în Iaintrulu monarchiei pe 1 anu întregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — În străintate pe 1 anu 10 fl. s'eu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. s'eu 11 franci; — numeri singuratici se dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu și literariu.

Ori-ce inserate, se platescu pe serie s'eu linia, cu litere merunte garmondu, la prim'a publicare câte 7 cr., la adou'a și a treia câte 6 cr. v. a. și preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu. Prenumeratiunile se potu face în modulu celu mai usoru prin assemnatiunile postei statului, adreseate de a dreptulu la Redactiunea Diariului Observatoriulu în Sibiu.

Nr. 10.

Sibiu, 3/15 Februaru 1879.

Anulu II.

Somnulu celu de mörte și desteptarea.

(Urmare și fine.)

Se facura dara legi, pe basea carora s'a desvoltatu apoi situatiunea de astadi. Legea electorala, în urm'a careia celea 1½ milionu de romani din Transilvani'a abia ar putea reusi cu doi deputati devotati causei nationale. Legea municipale cu institutiunea „virilistiloru” și a privilegiatiloru „jure veteri”, în urm'a careia într'unu municipiu locuitu în ¼ cu romani, aflamu în reprezentanti'a municipala ¼ membrii romani. Legea de nationalitati, alu carei criteriu jace în cunoscutulu „lucus a non lucendo”. Legea despre „arondarea” (!) comitatelor, prin care „s'a taiatu capulu hydrei de compactitate”. Legea despre comitetulu administrativu, în urm'a careia judeca despre cestiunile cele mai vitali si cotidiane ale poporului în I instantia fiulu, în II tatalu s'eu socrulu, în III unchiulu, cumnatulu și cuscrulu, în causele fiului, fratelui, cumnatului, nepotului . . . Asia e catalogulu întregu alu legiloru politice.

Dar acestea tôte sunt menuntisiuri. Vorba multa și isprava pucina. Totu ce s'au ajunsu cu ele e, că s'au eschisu 500 de romani inteligenti dela oficie publică. Unu puiu de roiu s'a svêrlitu în ventu; dara mat'e (mam'a) a remasu. Apoi romanulu a suptu lapte de lupo, și până candu nu-lu vei aduce la aceea, că se se întindia că lupulu ruptu de fôme pe mediloculu drumului, până atunci se nu indrasnesci a 'i pune genunchiele pe peptu.

S'a întreprinsu dara ruinarea sistematica a starei materiale a poporului, pentru care receptulu chauvinisticu suna asia: Chiama poteriile cele mai vigorose sub arme, apoi urca darile asia, încatu un'a familia de 3—6 membri se nu pöta castigă preste anu atata, că se le pöta acoperi; esecvèdia-i romanului apoi în capu de dare, în anulu primu boii, în alu doilea vacile, în alu treilea vitieii și oile . . . Mai pune la 3—4 comune unu esecutoru de dare cu 3 fl. pe di, unu medicu cu unu salariu anuale de 300 fl., unu notariu cu 400 fl.; pune în facare comuna unu primariu, colectoru, jurati, mósia, gornici, tutoru comunu, „spioni de morti”, postariu . . . în sum'a rotunda 12 functionari cu salarie anuale. Si deca totusi i-ar' mai remanea romanului tiundra și gluga, porcelu și capra, nu

uită de jupanulu Itzig, scutesce'lu, patrociniadia'lu că pe argatulu celu mai fidelu; sterge secatur'a aceea de lege nemtiésca despre usuraria, concede bagatelulu de 365%; și că se nu fii tu si aliatulu teu Itzig de paguba, ingrigesce numai, că se cada pe tóta sut'a de suflete câte trei advocati . . .

Acestea firesce sunt lucruri ceva mai grosolane, și multi ömeni cu minte si-ar'u fi trasu de séna, daca e bine că se mërğa mai de parte? Dara chauvinismulu fanaticu nu cunöscce margini. „Va banque!” — Pastorii dormu somnulu greului pamentului! Ei viséza cu poetulu loru, că „de n'a peritu romanulu candu . . .” și viséza, că „dupa cum a trairu tatalu seu și mosiulu seu — oru se mai traiasca si ei.” — Dreptu în ánima dara cu pumnalulu!

Asia ajunseramu la proiectulu de lege pentru introducerea limbii magiare cu forti'a în scölele nöstre confessionali și totu-odata nationali.

Cetiramu acestu proiectu, și credu că facare l'a întielesu pe de plinu. Cetiramu și atata, că acela s'au asternutu dejă Regelui prin ministrii, cu rogare că se'lu admitta în desbaterea publica a dietei. Cunöscemu și diet'a din Budapest'a, și cu tôte ca scimu că e acolo si „O'Connellulu” nostru, totusi pare că ni téma, că acea lege se va vota.

Ni permittemu dara a întrebá la loculu competentu: öre n'a sunatu înca öra a 11? Li mai este cu placere a dormi puintelu??

Ei, bine! se li istorisimu dara o mica poveste, care s'a inceputu în residenti'a episcopésca din Blasiu, și s'a finitu în claustrulu franciscaniloru din Vien'a.

Erá pe la anulu 1842 candu simtiulu nationalismulu magiaru abea se escase cu vreo 5 ani mai înainte. Dar' dio'a buna se cunöscce de deminèti'a. Asiá ei nici atunci nu cugetara nemicu mai pucinu, decâtu a introduce cu forti'a legeri limb'a magiara la uniculu gimnasiu romanu și la ce bruma de scöle pedagogice (preparandii) existau pe tempulu acela. Adusera dara în diet'a din Clusiu un'a lege, în alu carei §. 8 se decretà în tonu si termini de tiranu cá: afara de scölele saésce, în tôte celelalte institute și scöle din tíera, destinate pentru educatiunea tenerimei, chiaru și în cele militare, se se invetie tôte sciintiele, fora nici-o esceptiune (asia dara chiaru și religiunea, catechismulu), numai în limb'a magiara. Se dá totusi

scöleloru romanesci, unite și neunite, gratia de diece ani, dupa care acea lege era se fia executata.*)

Atuncia erau mai splendidi; astadi ni permitu o tragere de mörte numai de 6 ani. Preste acésta, esceptiunea facuta în a. 1842 cu scölele sasesci mai multu de fric'a Vienei, astadi, în a. 1879, este delaturata cu totulu, unio trium nationum desfiintata. Ce mai Nemesis! Dara nerusinat'a tirania în acelu proiectu de lege din a. 1842 a mersu în privinti'a natiunei romanesci și mai departe, decretandu cá: Spre a ajunge mai curendu scopulu magiarisarei, în scölele dela Blasiu și în celelalte scöle romanesci cu venituri mai bune, se se si aplice câte unu professoru ungurescu. Acelasiu proiectu pretinde totu-odata, cá de aplicarea profesoriloru magiari la scölele nationali romanesci se ingrijésca chiaru Mai. Sa Monarchulu, până candu diet'a va avea timpu se ia mesuri legislative pentru magiarisarea definitiva a poporului romanescu întregu, anume prin midiolocirea scöleloru elementarie, popularie.**)

Se vede dara, că chauvinisti de atunci și până astadi nu au invetiatu nemicu. Intrebarea e acum, că öre noi uitatamu ceva?

Aveamu pe tempulu acela în scaunele metropolitane de astadi doi episcopi, despre cari nu potu dice alt'a decâtu — „Dumnedieu se'i ierte!” Dar' aveamu unu cleru, carele „pascea, éra nu numai mulgea și tundeá turm'a; carele érá gat'a „a-si dá sufletulu seu, pentru poporulu seu.” Vendiendu acesta, că cei chiamati în prim'a linia se paréu surdi și muti, grupandu-se pre langa veteranulu loru vicariu generalu (Simionu Crainicu)

*) Exceptis scholis Saxonum in gremio ejusdem nationis existentibus, in quibusvis institutis educandae juventutis destinatis, militaribus quoque huc intellectus, omnes scientiae indiscriminatim hungarica docebuntur lingua. Dispositio tamen isthaec respectu scholarum graeci ritus unitorum et disunitorum post decem tantum annos vim obtinebit.

**) Ad scopum hunc promovendum de eo, ut in schola gr. ritus unitorum Balásfalviensi, prout et in caeteris scholis, quarum proventus supportandae huic expensae pares sunt, professor linguae hungaricae constitutur, Sacratissima Sua Majestas eosque etiam elementer providere dignabitur, donec super hoc, ut et super imbuenda lingua hungarica plebe Valachica occasione coordinationis scholarum inferiorum via legislationis uberius prospectum fuerit.“

Foisior'a „Observatoriului“.

Romeo și Julieta.

De Luigi da Porto.

Traducere de: Fr. Damé.

(Urmare și fine.)

Corpulu Julietei fú transportatu la Verona și înmormentatu în mormentulu stramosiloru sei, în cimitierulu monastirei St. Franciscu.

Fratele Laurent, esitu afara din orasiu pentru trebuintiele monastirei, dedese scrisörea Julietei unuia din calugarii care plecase la Mantua. Acestu calugaru se presinta de mai multe ori la Romeo; din nenorocire nu 'lu intalni, și, nevoindu se dea scrisörea de cátu lui o tinea totu la densulu. Petru, care credea ca, în adeveru, dönn'a sa era mörta și cauta în zadaru pe fratele Laurent în orasiu, se otari a duce fatal'a scire lui Romeo. Sossi diminèti'a la Mantua, și, alergandu indata la domnulu seu, 'i povesti plangendu mörtea Julietei, cu tôte intamplarile aceste morti și cum asistase chiaru la înmormentarea ei. Romeo tacea, sdrobotu de o nepusa dorere. De odata ingalbeni și, scotiendu spad'a, voi se se lovésca; servitorii sei ilu oprira.

— De ce se mai traiescu, strigá nenorocitul, deca Julieta este mörta. Eu, nu mai eu Julieto, ti-amu causatu mörtea, candu am refusatu se te rapescu din cas'a parintiloru tei. Te ai ucisu cá se nu me tradezi; pentru ca m'amu temutu de mörte, trebuie öre se traiescu? . . .

Se inchise și se gandi multu tempu la ce 'i remanea de facutu. Otarierea sa luata, se inbraca cu unu vestmentu de tieranu, ascunse în maneca o sticla plina de otrava și pleca la Verona.

Se gandia ca 'i este peste potintia se scape de mörte. Deca nu va cadé în manele justitiei, se va duce

la mormentulu Julietei și va muri langa densa. Noroculu favorisá acestu proiectu. A dou'a di spre séra intra în Verona fara a fi recunoscutu. Astepta nöpteá, și, candu vediu orasiulu adormitu și tacutu, se duse la cimitiru.

Biseric'a St. Francisc se afla în midioloculu cetatii; cate-va morminte erau rezemate de zidulu bisericei, și între ele érá si mormentulu Capuletiloru. Acolo se odihnia frumósá Julieta.

Romeo radica pétra care inchidea intrarea mormentului. O inchise dupa densulu si se cobori.

Luase cu densulu unu micu felinaru, a carui palida lumina i permise de a vedea fati'a prea iubitei sale. . .

Frumósá Julieta érá culcata pe oseminte, între morti, mörta și densa.

— Vai, striga Romeo, éca budiele rumene pe care le-amu sarutatu, si din care esiau atate cuvinte dulci! Éca peptulu inamornatu ce am strinsu pe peptulu meu: éca 'lu rece si nesimtituru! Aici, te-a adusu iubirea, nenorocite amantu! Aici, în acestu locu strimtu si intunecosu, trebuia öre se ne intalnimu? Care erau déru sperantiele mele si, dorulu ce me coprinsese candu te-amu vediatu pentru prim'a öra? . . . Catu de grea imi este viéti'a acum fara densa, repeta elu, sarutandu-o pe ochi si pe budie. De ce aceste ziduri nu se darama pe capulu meu? Déru ce dicu? Ori-ce omu nu'si tiene mörtea în mana si nu ar fi öre o lasitate de a o dori fara a o luá? . . . Dá, relua elu, luandu sticla ce ascunsesse în maneca, dá, nu siu ce destinu m'a adusu aici, cá se moru pe corpulu inamiciloru ce am ucisu în lupta, déru sciú ce fericire este de a sfirsi cu viéti'a . . . si moru!

Si golesce dintr'odata sticla pana în fundu.

Apoi lua pe Julieta în bratie și stringendu-o într'o sarutare suprema:

— Corpulu incantatoru, dise elu, ultim'a dorintia a dorintieloru mele, nu'ti remane nici o simtire dupa plecarea sufletului ce locuia în tine? O Julieto, deca me vedi murindu, vei suride mortii mele. . .

Momentulu candu efectulu prafului érá se inceteze

la Julieta se apropia. Incaldita de saruturile amantului seu, ea se destepta traindu în bratielule lui.

— Cine me stringe astu-felu, suspina ea. Cine suntu? Cine me saruta?

Deodata i veni idea ca fratele Laurent abuzase de somnulu ei.

Ast-felu, parinte, striga densa, iti tii promissiunea ce ai datu lui Romeo?

Inmarmuritu și totu-odata fericitu, crediendu ca sufletulu Julietei se itorsese langa densulu cá se'lu ajute se móra, Romeo murmura:

— Scump'a umbra, nu me cunosci? Sunt sotiulu teu nenorocitu, venitu singuru și în taina pentru a'si sfirsi viéti'a langa tine.

Julieta inspaimentata de a se aflá, în acestu mormentu, în bratielule unui omu care se pretindea sotiulu ei, totu ilu respingea. . . Indrasnindu, în sfirsitu, se'lu privésca în fatia, ilu recunoscu și aruncandu-se în bratielule lui, ilu acoperi cu sarutari. . .

— Ce nebunia, dicea ea, se intrii aici printre atate pericole! Nu'ti érá destulu se scii prin scrisörea mea ca, cu ajutorulu fratelui Laurent, me voiú preface ca suntu mörta și voiú veni în curendu la Mantua.

— N'amu primitu scrisöriile tale. . .

Si i marturissi cum Petru ilu inscintiase de mörtea ei, cum, crediendu ca în adeveru a muritu, n'a mai voitú se traiesca.

Otrav'a puternica ce luase incepuse se'i inghietie sangele în vine.

Julieta isi smulgea perulu si'si batea peptulu. Amantulu ei, sotiulu ei, jacea la peciórele sale: lacrimile ei, saruturile ei nu'lu insufletiau.

— Prea iubitul meu, dicea ea cu o nespusa dorere, pentru mine trebuia déru se móri aici. Si D-dieu ar voi cá se traiescu dupa tine! O ia'mi viéti'a . . . du-me cu tine . . . séu voiú sci se me omoru singura.

— Julieta, respundea vocea lui Romeo, care se stingea din ce în ce, deca vre odata iubirea mea ti-a fostu scumpa, traiesce, chiaru numai pentru a te gandi la acela care móre acum.

din Blasiu, asternura guvernului unu protestu scrisu cu sange din ânin'a loru cea adeveratu romanésca. Spusera guvernului, carele si atunci se ascunsesu sub sofism'a de nimicu, că spre usiorarea ampolaitorilor (platiti din pungile nôstre) e de lipsa că poporu se invetie limb'a loru, că cele mai multe tienuturi in Transilvani'a sunt de acelea, in care cunoscenti'a limbei magiare nu este de nici-unu folosu si nu va fi nici-odata (in originalulu lulescu: „in quibus cognitio linguae hungaricae nulli usui est modò, neque futura)...“ Èr' despre limb'a inventiamentului scolaru acelasiu cleru a declarat prin consistoriulu seu asia: „Scopulu scôleloru din Blasiu, conformu intentiunei si bunavointiei parintesci a fericitorilor in Domnulu imperatori ai Austriei a fostu, că scôlele acestea se fia unu institutu nationale, destinatu a propagá cultur'a morale, religiôsa si literaria intre romani; si suntemu fôrte convinsi, că spre a se ajunge scopulu acesta, nici-unu miulocu nu este mai aptu, decâtu limb'a romanésca, adeca cea materna. Totu de acestu miulocu s'au folositu si protoparintii nostrii, ne folosimu si noi astadi. In acêsta limba (romanésca) au fostu instruiti preotii si au invetiatu sciintiele necesarie spre acelu scopu nobile, au si cultivatu virtutea si religiunea. Asia dara este invederatu, că acêsta limba (nationale romanésca) nu se pôte delaturá din scôlele dela Blasiu, decâtu cu pericolulu moralitatii si alu religiositatii, si — ceea ce pentru noi este totu asiá de dorerosu, cu ruin'a iubitei nôstre nationalitati. Eca noi ve spunemu cu sinceritate, că necum dupa diece ani, dara nici dupa una miie de ani si nici in toti vecii, natiunea nôstra nu va potea fi obligata prin nici-o lege, care prepara periculu si pedece pentru moralitate si religiune, éra nationalitatii ruina si perire.“*)

Mai tinemu noi in minte acelu protestu sublime si petrundietoriu pâna la renunchi, alu generatiunei dela 1842, noi epigoni pitici ai mariloru parinti?

Ei, bine, daca ni place a ni coperi indolenti'a si inertia nôstra cu frasea că „cum a traitu tatalu

*) Finis scholarum blasienium, juxta benignam divorum Austriae imperatorum intentionem paternamque propensionem fuit: ut scholae istae essent institutum nationale, culturae morali, religiosae et literariae inter Valachos promovendae inservitum; et intime pervasi sumus, huic fini obtinendo nullum medium superesse aptius lingua valachica, utpote materna. Hoc medio usi fuere etiam majores nostri semper, utimurque hodie; hac lingua imbuti sacerdotes ac edocti scientias ad nobilem illum finem necessarias, ipsi etiam virtutem et religionem coluerunt. Est igitur evidens, linguam hanc e scholis blasienibus nisi cum periculo morum ac religiositatis, et quod nobis non minus dolorosum est, cum ruina charae nationalitatis eliminare non posse. „Fatemur autem sincere, non tantum post decem annos, sed neque post decem secula, imo nullo unquam tempore nos nationemque nostram lege obligari posse, quae moribus ac religiositati periculum ac obicem, nationalitati vero ruinam parat ac interitum.“

— Déru nu mori pentru mine, a careia viéti'a nu érá de catu suspendata. Si viéti'a ta se stinge. Nu, nu me voiu omori, déru totu voiu muri.

Dicéndu aceste cuvinte, cadíu lesinata. Vai, nu trebúia se se destepse de catu pentru a primi úlím'a suflare de pe budiele prea iubítului ei.

De odata pétra mormentului se deschide si intra fratele Laurent. Calugarulu, vedíndu ca momentulu candu Julieta trebúia se se destepse se apropia, venia se o ia dupa cum i promisese, înainte de a se face diu'a...

Audiendu plangeri, vedíndu lumin'a felinariului, remase unu momentu incremenitu.

— Fara indouieála, se gandi elu, Julieta a luatú o lampa cu densa; s'a desteptatu, si vecinatatea mortiloru, orórea locului o face se planga.

Se cobori insotitu de unu altu calugaru devotatu. Julieta tienea in bratie capulu deja rece alu lui Romeo.

— Óre 'ti era frica, dise calugarulu, ca o se te lasu se mori aici?...

— Nu, striga ea, singur'a mea temere este ca me veti scóte d'aici via... In numele lui D-dieu, inchideti acestu mormentu! Séu mai bine o arma; dati-mi o arma, că se sfirsiescu cu viéti'a!... Ah! parinte, bine ati transmis scrisórea mea!... Voiu trai de adi înainte fericita si iubita! Sunt sicura despre acêsta!... Candu me veti conduce la Romeo?... Vedeti'lu! Éta-lu mortu pe sinulu meu!...

Fratele Laurent, pe jumetate nebuu, priviá pe Romeo si 'lu strigá inecatú de lacrima.

— Romeo, dicea elu, vorbesce-mi... întórce-ti privirile spre Julieta, care te róga... Nu scii ca te odichnesci pe sinulu ei?...

Audiendu numele iubitei sale, Romeo deschise ochii privi pe Julieta si 'i inchise iérasii; — murise.

Diu'a veni. Julieta si fratele Laurent, confundandu lacrimile loru, o uitasera.

— Ce vei face, întreba calugarulu.

si mosiulu nostru, vomu trai si noi“ — apoi poftimu oglind'a vietii loru! Asia — vomu trai.

Era preste potintia, cá o voce asia de sincera si totu-odata barbatésca, se nu petrunda la ânim'a parintésca a bunului Monarchu. Prin préinalta resolutiune ddo 1 Augustu 1842 se denega sanctiunea acelei legi tiranice si infame, spunendu-se inca pe atunci la toti fanaticii, cá „in acêsta cauza vomu dispune Noi (monarchii) cele de lipsa, dupace vomu luá mai antaiu informatiunile necesarie.“*)

Auditi fuseramu apoi in 1848, candu acea lege se promulgá de nou. Au uitatu chauvinistii ceea ce li s'a respunsu din partea nôstra?

Eata dara vocea Cassandreii suna pentru toti, pentru ei, pentru noi si pentru pastorii nostrii. Fia — cá se o audimu si se ne desteptamu, pâna mai e tímpu.

Sunatu-a inse vócea Cassandreii destulu de claru si sub decursulu periodului primu dualisticu; la 1868 candu s'a promulgatu legea scolaru, prin care s'a lasatu la arbitriulu cutarui X si Y de a cassá scôlele confessionali la totu punctulu, unde cassarea o cere interesulu chauvinisticu; a sunatu cu promulgarea legii pentru pensionarea docentiloru, in urm'a careia 1600 de docenti romani contribue la unu fondu, din care ei pâna e lumea nu voru vedé unu cruceriu. Si a resunatu si vaietaturile sermanei turme in mai multe róndiri prin conferenti'a conchiamata la Alb'a-Iuli'a de cátra neuitatulu barbatu de statu B. L. Popu, prin repetitele congrese scolastice convocate de cátra Archiepiscopulu mitropolitu Ioanu Vancea, si cu atátu mai desu prin congresele si sínódele din Sibiiu. Se remana acestea totudéun'a vocea celoru ce striga in desiertu? Quo usque tandem...??

Turturelu Codreanu.

Memori'a unui barbatu ilustru, in dile de regenerare.

In nóptea dilei acesteia din 3/15 Februariu anulu 1875 s'a mutatu dintre noi la locuintiele ceresci baronulu Vasile L. Popu, fostu presedente alu Curtiei supreme de justitia si cassatiune alu Transilvaniei, mai apoi presedente de senatu la curtea suprema r. din Budapesta. Elu a lasatu in doliulu celu mai profundu pe famili'a cea mare, natiunea, intocma precum isi lasá propri'a sa familia, sange din sangele seu, cugetu din cugetulu seu.

Recunóscemu, cá reflectandu pe lectori la aniversari'a mortiei lui V. L. Popu, comitemu o crudime asupra neconsolabilei sale familii, socia, fiice si fiii, cá-ci atingemu dorerile ánimeloru intru nimicu vindecate de patru ani incóce. Dara scriitoriulu acestoru linii serbandu astadi memori'a lui Popu, nu se crutia nici pe sine, nici pe ceilalti amici sinceri si caldurosi ai repausatului; elu inca 'si sfasiie peptulu seu si pe alu loru cu aceeasi necrutiare; nu din desperatiune, pe care nu o cu-

*) Super hoc merito auditis praevisse audiendis, congrua Nos disposituros esse.

— Voiu muri aici, respunde Julieta.

— Ce spui? Vino... Se esimu... Nu poti se intrii intr'o monastire? Acolo, cá si aici, vei potea plange pe sotiulu d-tale.

— Pe memoria lui, respunde Julieta intíndíndu mana pe cadavrulu lui Romeo, ve rogu se nu spuneti nici-odata secretulu mortii nôstre, cá corpurile nôstre se remana in veci unite... Déca s'ar descoperi, ve conjuru se cereti dela pariníi nostrii de-a nu desparti pe cei ce au fostu uniti intr'aceiasi mórte.

Se întórse spre iubítulu ei, i inchise ochii si, redíemendu capulu de fruntea lui:

— Ce 'mi mai remane se facu, dise ea, de catu se te urmezu?

Tacú, cá si cum ar fi voitu se inchida in sufletulu ei tóta dorerea care o inecá... Isi retínu suflarea multu tímpu. Deodata dete unu típatu si cadíu mórta langa cadavrulu lui Romeo. Dupa „Romanulu.“

Unu evenimentu musicalu in Sibiiu.

Suptu acestu titlu ne venira dintr'o péna prea stimata si competenta in materie de musica, liniile de mai la vale, pe care ne si grabimu a le publicá la loculu acesta:

„Ve presentediú pe celu mai mare pianistu alu tempului“, cu aceste cuvinte a introdusu celebrulu Liszt pe Ioseffy in cercurile aristocratii musicale din Vien'a. Nici odata titlu de nobletia, de o nobletia artistica n'a fostu mai meritatu si mai justificatu. De n'ar esistá betranulu Liszt, junele Ioseffy ar fi regele pianistiloru. Éta ce trebue se recunósca cei ce au auditu celebritatile epoeci si au auditu si pe Ioseffy.

Ceea ce caracterisédiu cu deosebire pe eminentulu artistu este individualitatea musicala, originalitatea propria numai geniului.

Cum intielege si cum interpretédiu densulu sublimele cugetari ale mariloru maiestrii vechi si moderni! Velocitatea degeteloru sale este vertiginósa. Cascade

noscú si nu voru se audia de ea, ci de regretu amarú, cá astadi nu este si Popu între noi, pentru cá se mai védiá si simtia odata cu placere rapítória, cátu de multu se inielase, pre candu nu'si aflá cuventu de consolatiune „pentru trantirea nôstra la parete si caderea, ce densului i se parea mai grea decâtu fusese ea in realitate. Nu atátu vreunu morbu fisicu a scurtatú dilele vietiei lui V. Popu, suferintiele sale spiritalu au contribuitu in modu esentiale. Avemu la mana probe numeróse si autentice despre adeverulu, carui deteramu espressione la loculu acesta. Elu sciá bine, ce facuse pentru natiunea si patri'a sa mai alesu între anii 1860 pâna la 1866. Pre candu fusese stramutatu din ministeriulu justitiei la cancelari'a transilvana (ministeriulu transilvanei) din Vien'a; pre candu deputatii natiunei romanesci alergá cu petitiuni la tronu si petrecea acolo cu lunile intregi, asteptandu cá se se faca odata si romanului dreptate pe terenulu politicu; pre candu baronulu Franciscu Kemény schiopulu, supranumitu de romani Vulpe, in calitatea sa de cancelariu alu curtiei, si totuodata presedente cu atributiuni mari, se lungea cu toti ceilalti collegi ai sei conationali preste totu in calea romaniloru, singuru Vas. L. Popu cá consiliariu romanu avú curagiulu de a dá nu numai opiniune separata, opusa diametralu sententiei unanime a celorualti, ci in buna intielegere cu deputatii nationali de atunci, mitropolitulu Alesandru Siulutiu, consiliarii Iacobu Bologna si Elie Macelariu cu avocatulu dr. Joanu Ratiu dela Turda, motivandu'si opiniunea, o substernú la imperatulu cerendu decisiune in sensulu aceleia, in sensulu dreptatiei. Imperatulu decise dreptu, in favórea romaniloru. Kemény nu se supuse la vointi'a monarchului, prin urmare, dupa optu luni de administratiune destramata, cadíu elu si gubernatorulu c. Emericu Miko, dupace nu lipsise se amerintie pe Popu cu cadere, cá-ci a cutediatu a da opiniune separata. Din acelu resultatu stralucitu urmara apoi altele totu mai favorabili, pâna in a. 1866 sau pâna la Königgrätz. Comitele Nádasdy, omu dreptu, se facú cancelariu, br. Reichenstein v. cancelariu, Popu v. presedente la gubernulu transilvanu; toti romani capabili si demni inaintati; diet'a deschisa; limb'a romana inaltata la rangulu cuvenitu ei.

A urmatu despotismulu „constitutionale.“ Unu Catone cu tóta extraordinari'a sa taria de sufletu nu a potutu suferi batjocurile despotismului; elu si-a luatú singuru viati'a. Popu s'a consumatu de dorerea osteneleloru si sacrificieloru sale, pe care le credea perdate. Ve mirati de acêsta? Au numai pe elu l'a consumatu dorerea? Asia credu sufletele mici. Va veni tímpulu candu biographi impartiali voru documentá, cá Andreiu Siaguna, chiaru si Alexandru Siulutiu, mai potea trai, fiacare dupa etatea loru, mai multi ani; ei inse au moritu de ánima sfasiáta. „Ah, fratiloru, tóte le-asiu fi credíutu in acêsta lume, numai una nu: Cá se'mi mintia ministrii, se seduca si pe altulu a luá refugiu la minciuna, numai asia ceva nu asiu fi

de tonuri curgu cu o potere, cu o repediciune dar' totu-odata si cu o claritate uimitóre. Este o adeverata inundatiune acêsta plóie de margele, de brilante scilpitóre, stralucitóre, pline de focu si lumina, de margaritare cu reflecursi dulci, eterice, desmierdatóre, tonuri de catifea, blande radie de luna si stele.

Si ce nu scie elu spune cu aceste tonuri? Bogatulu seu repertoriu contine repertoriulu tuturor sentimenteloru omenesci. Si pe tóte elu le esprima cu profunditatea adeverului.

Suptu degetele sale pianulu simte, cugeta, tipa, plange, striga, geme, suspina, invóca, inplóra, canta, vorbesce cá insasi natur'a, frumós'a, marea si divin'a natura.

Succesulu ambeloru sale concerte din Sibiiu, orasiu eminentamente musicalu s'a mentínutu la inaltulu nivelu alu succeseloru avute in tóte capitalele Europei. De aci înainte e admisu si la noi cá: Raphael Ioseffy este unulu din acele rare fenomene, ce apparu in arta, éra presentia sa in orasiile unde concertédiu unu fericitu evenimentu musicalu.

MARIEL.

Maria alu teu nume e dulce cá misterulu,

Din literile acestea cincii note asiú formá,

▲ siú face-o melodie ce mi-arú deschide ceriulu

Si beatu de fericire intr'ensulu asiú sburá...

▲ Ridica a tale gene si lasa se se védiá

Lucindu doue stelutie ce pórtá unu focu ascunsu

▲ In sferele celeste e stinsa ori ce radia

Pe ceru eu nu vedíu stele privirea'ti le a strapunsu

▲ táta am in cale unu cantecu ce vibreadia

Si doue mandre stele ce sinu'mi mi-au patrunsu.

1879.

C.

(„Ghimpele.“)

crediu. Sunt cuventele mitropolitului Alesandru pronunțate către doi vizitatori ai sei în Iuliu 1867 cu trei luni înainte de mărtea sa. Și apoi pe cine revoltă mai multu minciun'a și faciari'a, că pe V. Popu?

Prea chare Vasilie! Caută astadi dintru inaltimea în care te afli, și vedi că acestu poporu iubit de tine, nu a uitatu de sine, nici de patri'a, nici de limb'a sa, de a sa demnitate nationale. Pentru limba ai suferitu tu înainte cu 36 de ani persecutiuni aprige; pentru limb'a nationale ai luptatu eroicesce în anii 1861—65. Astadi s'au aflatu indicitu mai multi decâtu cei din 1843 decisi a'și sacrifica linistea vietiei și chiaru positiunea lor pentru acelu clenodiu nepretiuftu. Pentru autonomi'a bisericeii te-ai espusu în a. 1871 la ur'a și resbunarea adversarilor, conchiamandu celebr'a conferentia la Alba-Jul'i'a, pre candu altii în alta parte a țerei, desperandu de viitoriu, se aruncasera cu neadita facilitate în brațiale unui secuiv calvinu. Dacă ai veni tu astadi, că se'i mai chiami la un'a a dou'a conferentia, ti s'ar presentă de siguru unu numeru indicitu.

Dormi în pace suflete ilustre și nobile. Amicii tei voru ingrijii, că din fiili tei se ésa cei mai demni succesori ai parintelui lor.

Sibiiu, 15 Febr. Citimu în diarie de alte limbi și chiaru în unulu românesc despre deputatiuni românesce la Vien'a, spre a cere audientia la monarhu în cauze scolastice, eclesiastice și totuodata strictu nationali, în catu ni se amerintia limb'a cu esterminare. Póte că eramu informati și noi, celu pucinu că ori-care altulu, despre acei pasi decisivi; ne-amu supusu inse de buna voia la o disciplina absolutu necessaria. Care din nenumerații adversari ai natiunei nóstre comitte indiscretiunea, că se ne spuna vreodata înainte, cu ce mi-diuloce voiescu ei se ne nimicéscă? În cursu de secolu au facutu nenumerate conspiratiuni asup'r'a nóstra. Fórté rarú s'a intemplatú, că se le aflamu la timpu, spre a le paralísă. Noi nu conspiramu, că nici nu ne pricepemú întrú nimicu la comploturi, nici la cabinete negre. Dara ce lipsa avemú ore cá se spunemu la vecinu: „János bácsi, tat'a s'a dusu la Vien'a, se céra audientia la imperatulu în caus'a de procesu ce are cu tine.” — Cá se scia si frate teu? Apoi spune'i sau scrie'i lui, că nu te dóre nici gur'a nici man'a.

De altumentrea natiunea și chiaru Europ'a va aflá preste pucinu totu decursulu acestei actiuni mari, românesce, și totuodata patriotice. Atáta potemu se prevedemu, ca deputatiunile duse la Vien'a, la întórcerea lor, fia cu orice resultatu, voru fi primite cu ovatiuni cá nici-odata în viét'i'a nóstra eclesiastica și nationale. Intr'aceea adresele către consistorie curgu și din cele mai departate tinuturi.

Deputatiunea nationala la Vien'a.

Scirea cea mai inportanta și mai inveselitóre pe care ne grabimu a o comunicá la locul acesta onor. nostrii cetitori este, ca precum aflamu din diariile din Vien'a, Majestatea Sa prea grátiosulu nostru Imperatu, pe care Atotopotintele Dumnedieu se ilu tina și protéga la multi fericití ani, s'au induratu a primi în audientia privata în diu'a de 9 l. c. pe Escel. Sa mitropolitulu de Alba-Jul'i'a și Fagarasiu Joane Vancea de Buteas'a și pe episcopulu sufraganu dela Lugosiu Victoru Mihalyi de Apsia. Numitii demnitari bisericesci mai înainte de a plecá acasa, au mai avutu inca o audientia la Imperatulu în diu'a de 10 l. c.

Acelési diarie ne spunu, că în 11 l. c. a sositu la Vien'a subtu conducerea Escel. Sale a mitropolitulu Mironu Romanulu, o deputatiune constatóre din 11 membrii cu episcopii sufragani în frunte, Joanu Popasu dela Caransebesiu, Joanu Metianu dela Aradu și cu vicariulu și archimandritulu mitropolitanu Nicolae Popea și ca în 13 l. c. au avutu audientia la Majestatea Sa. Acestea sunt scirile pe care ni le aducu diariile vienedie si pe care le înregistramu, pâna ce vomu fi în stare a inpartasi scirile nóstre private, pe care le aseptamu în totu momentulu.

Dara ce au cautatu la Vien'a inaltii demnitari bisericesci acuma, în capu de érna? Éta ce: Ei s'au dusu în urm'a nenumerațelor proteste venite dela cleru și dela poporu, la Majestatea Sa Imperatulu, cá deputatiune nationala, pentru-cá standu fatia în fatia cu augustulu nostru suveranu, se i dica cu ultimele cuvente din rogatiunea de tóte dilele: Tatalu nostru: Dómné mantuesce-ne de celu reu! Si care este acelu reu? Este acelu atentatu, a carui comitere s'au preparatu din partea

gubernului ungurescu, prin proiectulu de magiarisare, asupra mostenirei celei mai nepretiose și nealienabile, lasata natiunei nóstre de mosi si de stramosi, adeca asupra limbei și a bisericeii nóstre române.

Acea deputatiune, care s'a dusu la Vien'a cá fidelu interpretu alu unei natiuni de aprópe 3 milioane suflete, a vorbitu în numele ei și a disu, cá ori ce se va intemplá, natiunea romana este firmu determinata a remanea și de aci înainte aceea ce au fostu de atatea secole și ce este astadi, adeca natiune romana și nimicu mai multu. Acésta este vointi'a unei natiuni întregi și prin urmare ea este și trebuie se fia santa. Speramu, că în urm'a solidariului și identicului pasu ce s'a facutu la Vien'a din partea deputatiunei nóstre nationale, vointi'a natiunei va fi respectata, și ca acelu nefericitu și fatalu proiectu de lege de magiarisare va fi delaturatu pentru totudéuna, precum și celelalte legi nedrepte și asupritóre, subtu care geme natiunea nóstra dela 1867 încóce.

P. S. În momentele de a dá sub pressa acestu Nr., ne veni scirea telegrafica dela Vien'a, cá primirea în audientia privata a deputatiunilor românesce archidiececane și diecesane de către Majestatea Sa monarhu a fostu din cele mai binevoitórie și grátiose.

Revista politica.

Sibiiu, 15 Februaru st. n. 1879.

În revist'a nóstra precedentá amu fostu amintitu, ca Majestatea Sa a insarcinatu cu compunerea noului cabinetu austriacu pe comitele Taaffe. Astadi avemú a constató, că numitului comite nu iau succesu missiunea de a compune unu cabinetu parlamentariu și ca si-au depusu missiunea în manile Imperatului, reintórcendu-se érași la postulu seu de gubernatore alu Tirolului.

Despre aceea ce are se urmedie de aci înainte, se vorbescu fórté multe, dara nemicu siguru. Asia unii voru a sci, cá demissionatulu cabinetu Auersperg va fi érași insarcinatu cu gerarea afacerilor pâna dupa nouele alegeri la senatulu imperialu. Altii susstienu, ca se va denumi unu cabinetu de inalti functionari ai statului, și érași altii afirma, ca bar. de Pretis va fi insarcinatu de nou cu compunerea unui cabinetu. Constatatu remane, ca astadi Austri'a n'are gubernu, ci se afla într'unu provisoriu, ce sémana fórté cu acea perióda de pe tempulu cabinetulu Belcredi, în care constitutiunea a fostu sistata.

Considerandu si abnormal'a situatiune parlamentara ce esiste în Ungari'a, unde cabinetulu Tisza gubernédia cu maioritati de 8 și 14 voturi, apoi nu se cere multa fortia divinatóre, pentru cá se ne aseptamu în tempulu celu mai de aprópe, séu la o schimbare radicala în sistemulu actualu, séu la perióda de grele incercari pentru popórale monarchiei. Inca de asta-véra Majestatea Sa i-a fostu disu într'unu consiliu de ministri actualelu ministru-presedinte alu Ungariei: „Dragulu meu Tisza, asia nu mai merge!” Aceste cuvente ale monarhului probédia, ca corón'a este convinsa de impossibilitatea situatiunei ce domnesce în imperiulu austro-ungaru. O schimbare trebuie se se faca, și cátu mai curendu, pentru-ca asia nu mai póte merge. Se speramu deci, ca nu va mai durá multu, pâna ce radiile primaveróse ale sórelui voru despica întunecosii nori ce ne apésa și voru luminá obscurulu chaosu în care ne aflamu.

Pacea lumei se pare a fi primitu în teribilulu flagelu, care decimédia o parte a poporatiunei din Russi'a, adeca în ciuma, unu aliatu poternicu, de si nu doritu. Grátia mesurilor preventive ce s'au luatú din partea statelor învecinate în contra ciumei, Russi'a este în ajunu de a fi cu totul izolata de către restulu lumei. În mare parte, asia credemu noi, ca este de a se multiami acelorú mesuri energice, ca Russi'a s'au induplecatu în fine a inchieia în modu definitivu pace cu Turci'a. Teestulu autenticu alu noului tractatu de pace inchieiatu la Constantinopole, inca nu este cunoscutu. Dara atáta se scie, ca în terminu de 48 dile dupa ratificarea tractatului, trupele rusesce voru evacua Bulgari'a. Se întielege, ca numai cu conditiune, déca în restempulu acesta nu va întreveni vre unu evenimentu nepreveditu și atátu de familiaru diplomatiei în genere și în specialu celei rusesce, care apoi se aduca noue complicatiuni cu sine.

Cu tóte mesurile teroristice întrebuintiate în Prusso-Germani'a, situatiunea politica interna nu s'au îndreptatu într'unu nemicu spre mai bine. Nemultumirea este mare, spiritele sunt agitate și în Reichstagulu germanu se astépta la scene furtunóse între príncipele cancelariu și opostiune.

Franci'a se reculege și se organisédia, dupa ce acuma a ajuns ea singura dómnă în cas'a sa.

Pucine dile înainte de a se deschide parlamentulu englesu, gubernulu a primitu din Afric'a deprimatórea scire, ca armat'a englesa a fostu batutu langa riulu Tugela. Despre acésta catastrofa neaseptata, care a facutu asupra poporatiunei englesce o impressiune nici decum favorabila cabinetulu Beaconsfield, o telegrama a „Oficiului Reuter“ relatésa de dato 27 Ianuariu urmátórele: „Colón'a englesésca compusa din o parte a regimentulu 24, din 600 indigeni și o bateria, a fostu batuta cu pierderi infricosiate de către 20.000 Zulu-Cafri; unu convoiu de proviantu, constatoriu din 102 vagóne, 1000 capete de vita, mai de parte din 2 tunuri, 400 granate, 1000 puscii și o mare cantitate de munitiune, precum și o enorma cantitate de provisiuni și stindardulu regimentulu alu 24 au caditu în manile inamicului. Lupt'a a avutu locu la riulu Tugela; 5000 de Zulu au fostu ucisi, dara colón'a englesésca a fostu sdrobíta. Perderile englesiloru au fostu: 500 soldatii și 60 oficiari morti. — Natalulu este amenintiatu. Gubernatorele generalu cere întariri din Angli'a.”

Déca Angli'a nu se va grabi a repará cátu mai curendu acésta perdere a armelorú sale, apoi autoritatea și prestigiulu ei va fi nu numai amenintata, dara și paralísata cu totul în Afric'a și chiaru în Asi'a.

Mesuri contra ciumei.

Despre cium'a ce a trecutú din Asi'a în Russi'a, vinu mereu sciri, de si contradicatórie. Atáta totusi este adevéritu, cá acea bóla cumplita, de care moru ómenii în gubernulu Astrachan, este fórté contagiósa (lipitiósa) asia, cátu din unele case au moritu toti ómenii. La câteva comune infectate li s'a datu focu din porunca guberniale, și locuitorii au fostu stramutati sub custodii stricte în alte tinuturi. Dara familii mai cu stare si avere au apucatu a fugi multu mai înainte din locurile infectate în alte tinuturi, și acuma este fric'a generale, cá cei fugiti voru fi dusu cium'a și pe airea. Scirile oficiali rusesce sunt în mare contradicere cu cele private. Se póte inasa, cá pre candu gubernulu nu vrea se sparie lumea, spaimantata și asia prin sinesí insasi, corespondentii privati exagerédia preste mesura vorbindu despre casuri de mórte cu miile. Noue se ne fia de ajunsu a sci, cá acea bóla este fórté contagiósa și cá ea omóra fóra alegere, mai alesu persónele care 'si tñu corpulu necuratu, de nu 'si schimba albiturele (comesi etc.), nu se spala, nu se scaldá, nu tñu casele curate și aerite, apoi pe ómenii fricosi dela natura îi trantesce si mai curendu, cá si coler'a. Tóte gubernele au luatú mesuri aspre contra ciumei, și este de interesulu tuturorú cá se le cunoșcemu cu totii fórté bine. Totu din caus'a ciumei comerciulu sufere greu, mai alesu celu maritimu. În Numerulu acesta publicamú si noi tecstulu regulamentulu adoptatu la noi si în Romani'a contra ciumei. Éta-lu: S'au aprobatu dispositiunile prescise mai josu, cá mesuri preventive pentru apararea țerei în contra infectiunei pestei orientale din Russi'a.

1. Se opresce de a se mai importá din Russi'a și din Bulgari'a urmátórele obiecte și marfuri:

- Rufaria de corpu și de asternutu, cá articulu de comerciú.
- Rufaria de corpu și de asternutu, întrebuintata si nespalata.
- Vestmintele întrebuintiate, sdrentiele și remasi-tiele din stoffe tiesute de ori-ce felu; peticele de charthia.
- Blanile, marfurile de blanaria, peile și palariile de ori-ce felu si sub ori-ce forma.
- Pásla, lana nelucrata, spalata și nespalata, perulu de bou, de calu, de porcu, de camila, penele și fulgii.
- Besicele și matiele, próspete sau uscate, si matiele sarate.
- Ierele, pescele uscatu, afumatu, saratu și preparatu în untu-de-lemnú și untu topitu.
- Siofranulu și balsamulu de Sarepta.
- Probele (échantillons) de marfuri.

2. În ceea ce privește corespondentii'a postala, acésta se se inpartia în trei categorii și anume:

- Scrisorile, inprimatele;
 - Epistolele cu valori în charthie;
 - Pachetele.
- Scrisorile și inprimatele se voru inparti în pachete mici și se voru supune unei desinfectiuni sistematice. Scrisorile cu valori în chartie și pachetele se voru deschide în faci'a directorulu carantinei și, dupa ce se voru desinfectá, se voru sigilá cu unu sigilu oficialu și se voru inaintá la destinatiune.

3. Monetele metalice se voru desinfectá prin imersiunea lorú într'o solutiune de acidu sulfuricu (1—10).

4. Ori-ce caletoriu din Russi'a si din Bulgari'a va intrá în Romani'a, se aiba pe pasportulu seu o visa din partea autoritatiei administrative sau politienesce, în care visa se se mentionedie localitatea sau localitatile, în care a statu caletorulu în cele din urma 20 de dile, si ca în aceea sau acele localitati nu exista pest'a orientala. Acésta visa se fia certificata de unu consulu românú.

5. Intrarea în Romani'a, fia pe mare sau pe uscatu, si trecerea prin Romani'a se fia refusata ori-carei persóne, care va fi parassitu mai pucinu de catu de 20 dile o localitate infectata sau bantuita de pesta.

6. Efectele caletorilorú, precum rufele, incaltiamintea, blanile, vestmintele și obiectele, cari facu parte din bagagiulu lorú, nu voru fi oprite de a se introduce

in tiéra impreuna cu caletoarii, cu conditia in sa cá tóte obiectele mai susu mentionate se fia supuse mai intai unei desinfectiuni apropiate.

7. Vagónele de classa I si II de pe calea ferata Ungheni-Iasi si Pruta-Galuti, precum si trasurile inbracate cu ori-ce materie sau pele, vor fi oprite de a intrá in tiéra, nepontendu-se desinfectá cu eficacitate, si nu se va permite de-o-camdata de catu circulatiunea cu vagónele de classa III si a vagóneloru de marfuri, precum si cu trasurile neinbracate.

Vagónele de classa III si cele de marfuri precum si trasurile neinbracate si hamurile, inainte de a conthinuá parcursulu loru pe teritoriulu Romaniei, se voru desinfectá la frontarii prin spalaturi cu apa ferbinte cu aburi de apa, sau cu o solutiune de acidu carbolicu.

8. Bastimentele cari sosescu din porturi ruse si bulgare persónele si marfurile aflate pe bordulu aceluor bastimente, inainte de a fi admise la libera practica, vor fi supuse unei revisiuni sanitare, fara prejudiciulu unoru mesuri ulterioare, basate pe dispositiunile prevedute in organizatiunea caranthineloru.

9. In ceea ce privescu pe caletoarii, timpul aflarei loru pe mare se cosidera cá si pe unu terenu nebanuit. Mesurile prevedute la art. precedentu sub. No. 4 si 6, relative la paspórtu si la efectele voiajiorilor ce voru veni din Russia si din Bulgaria, se voru pune in aplicare dupa optu dile de la notificarea loru la Petersburg, éra mesurile prescrise sub No. 1, 2, 3, 5, 7, 8 si 9 voru intrá imediat in lucrare.

In lipsa de consuli romani cari se certifice visele sanitare ale autoritatilor ruse, pentru Romani'a voru fi valabile visele d-loru consuli germani si austro-ungari de prin localitatile respective.

Correspondentie particulare ale „Observatoriului“.

— Din comitatulu Solnocu-Doboca, 31 Ian. n. (Cateva observatiuni relative la situatiunea presente a romanilor din Austro-Ungari'a.) Partid'a cea fanatică, esita din sinulu natiunei magiare, póte fóra voi'a ei, a inceputu a crede, cá numerulu loru, precum si fortiele loru proprii spiritali sau si materiali, nu suntu suficiente pentru de a potea inca resistá multu tempu cá natiune dominantă. De aci se potu esplicá vaierarile loru desperate despre sórtea venitóre, de aci propagand'a spre a trage in partea loru pre cele-lalte popóra colocoitóre; precum si proiectele de legi enervatóre si desnacionalisatóre, cum este si legea pentru introducerea limbei magiare, institutiunea inspectoratelor scolare civile, prefacerea scóloru coofessionali in scóle comunale, si dotati cu acestea.

Mai multi magiari au oratori escelenti, dotati cu experientia mare, care si-o au castigatu multi din ei prin tieri straine dupa catastrofa din 1848, inse cumca aru avea si capacitati diplomatice, ne indoimu fórtu; éra intru acésta indointia ne confirma si inpregiurarea, cá tocma cei cari au cutrieratu mai multe tieri, sunt si cei mai nesuferiti egoisti in politic'a loru facia cu immens'a maiortate a popóraloru nemagiare. Tóte talentele si capacitatile diplomatice din Austro-Ungari'a, (afara de unguri) vedu prea bine, ca a trecutu tempulu in care se mai póta cineva desfiintá nationalitati si amalgamá popóra, si, ca e tempulu de a tractá si a se invoi cu ele: „Es geht heutzutage nicht mehr mit Amalgamisierung, sondern mit Packtirung mit den Völkern!“

Acésta e devis'a, care póte intr'uni tóte popórale patriei, acesta si numai acesta póte fi modus vivendi intre popórale Austro-Ungariei; acestu principiu póte fi fundamentulu de granitu alu edificiiului estinsu, numitu monarchia austro-ungurésca; si numai acésta póte aplicá in praxa devis'a augustisimulu nostru rege-imperatu, cá „viribus unitis“ se tintésca tóte popórale majestatiei sale la consolidarea tronulu si la fericirea reciproca.

Pána-ce exista dualismulu, devis'a este „viribus duplicibus,“ séu viribus dispersis.

Am vediutu, si credu, cá si acum inca existe pe frontispiciulu cincturei despre média-dí a palatulu imperiale acésta: *Justitia est regnorum fundamentum.*

Acum se intrebamu, cum se aplica acésta in dilele nóstre in praxa? Respunsulu ni-lu dau evenemintele cotidiane. Justiti'a de astadi o a descrisu renumitulu barbatu de statu br. Sennyey in vreo doue siedintie publice dietali si o a caracterisatu cumplitu, comparandu-o cu starea asiatica (ázsiái állapotok); o descrie mai in fia-care septemana Pestí Naplo. Se dicemu inse, cá acestu diariu, celu mai cititu in Ungari'a din tóte cele magiare, aflandu-se astadi in opositiune flagranta si inversiunata mai alesu cu ministrulu Col. Tisza, scrie prea preste mesura exageratu, citimu inse chiaru in Gazet'a tribunaleloru „Magyar Themis“ una descriptiune, pe care de o amu fi publicatu noi, processele de pressa ar stá se ne sugrumu, de aceea o si damu numai in limb'a originale cá specimine in nota, pentru cei ce cunoscu limb'a *).

*) „Irigylendő az, a kit saját érdeke vagy hivatása nem kényszerít arra, néha egy pillantást vetni az ugynevezett törvénykezési termekbe és azok belső titkai közé. Visszatetsző és silány egy kép tárul ottan fel. Nemcsak járatlanság, de a tudatlanság a törvényekben, kevés ügybuzgalom, hajmeresztő felületesség és a usapszékek színvonalán álló modora jellemzik igazságügyi közgeink működését. Rideg közöny minden kötelességérzés nélkül, durva nyomás szellemi fölény nélkül lefelé, áskálódás és bemozdás csekély előléptetés reményében: ezek a főjellembvonások. Ilyen körülmények és ilyen emberek mellett ne várja meg senki, hogy igazságszolgáltatásunk közelebbre jusson az európai színvonalhoz.“

Noi, cari rogamu pe D-dieu in tóte dilele, cá se nu avemu a face nimicu cu tribunale in nici-o tiéra, nu amu cutediá se subsbriemu invectivele reproduse dupa „M. Themis“ in not'a de mai la vale, din contra amu fi multu mai aplecati a cautá reulu in legi, intr'o pressiune misterioasă, éra nu in persóne. Se punemu de exemplu, cá fatalulu proiectu care amerintia pe nationalitati si confessiuni, se va prefaca in lege si aceea ce amu castigatu cu sudórea nóstra, si ce amu facutu din sudórea nóstra, cum suntu scólele confessionali, prin rapacitate se voru prefaca in scóle comunale (adeca unguresci), apoi óre aceea va fi justitia, care trebue se fia fundamentulu imperatieloru?!

Este bine cunoscutu, cá elementulu magiaru se-a consolidatu fórtu in metropolea monarchiei si chiaru la curte au dejá unu contigentu de individi destulu de numerosu si influentiatoriu, cari iau partea leului in conducerea afacerilor publice din acésta patria, firesce totudeauna vorbescu si facu in numele tuturor; inse bunu e Ddiu.

In unu numeru óre-care din „Reforma“ redactata de eruditulu Schuselka, am cetitu unu versu, a carui coprisu sumariu a fostu cam acesta, ca corón'a Majestatiei sale e compusa din mai multe coróne, si cá celelalte suntu totu cá atâtea diamante si petri scumpe in corón'a majestatiei imperiale.

Acum mitrele (corónele) celoru optu prelati bisericesci ai romanilor din Austro-Ungari'a, inca credu se formeze, precum au si formatu, o parte destulu de valorósa in acea corón'a majestatica, la care cele trei milióne de romani din acestu imperiu-regatu au privitu cu religiositate. Scopulu noului proiectu de lege scolastica este, cá pre tóte optu corónele prelatiloru nostrii se le inghitia corón'a S. Stefanu, cá apoi asia se se faca aceea mai mare si mai frumoasă. Oper'a sa e inceputa, mai este inse o cale de una alta miie de ani pána la realisarea ei.

Veritas.

Sciri diverse.

— (Lini'a ferata Brasiovu-Timisiu) au ajunsu a fi in stare de a se potea deschide circulatiunea pe ea. Acésta s'a constatau in 29 Ianuariu a. c. din partea inspectorulu generalu alu drumuriloru de feru reg. ung. d. Bukovits. Numitulu inspectoru precum si toti membrii comisiunei esaminatóre au remasu, se dice, pe deplinu multumiti cu constructiunea, constatandu numai vre-o câteva lipsuri mici. Fiindu si lini'a Ploiesci-Campina inca de mai multu tempu gat'a, remane acuma numai de a se gati lini'a dela Timisiu pána la Campin'a, ceea ce se spera a se face inca in tómn'a anulu acestuia, pentru cá junctiunea pe la Predealu se fia o fapta implinita.

— (Maresialulu Mac-Mahon si prefectulu Parisului.) In Parisu se vorbesce multu despre unu respunsu de spiritu datu de d. Gigot, prefectulu Parisului, d-lui fostu presiedinte alu republicei.

Maresialulu adeca convinsu, ca demissiunea sa va produce o mare miscare in Francia si póte chiaru turburari in Parisu, intreba Joi diminétia, in diu'a demissiunei sale pe d. Gigot „déca a luat mesurile necesare pentru circulatiunea si ordinea publica pe strade“.

D-lu Gigot respunde laconicu: „Multumita linisei publicului si serviciulu curatieniei publice, care a luat mesuri energice pentru radicarea zapediei pana de séra, respundu, domnule Maresialu, ca vomu avea o di frumoasă.“

— (Unu bunu midiulocu contra revolutiunei.) Diariulu din Moscva istoriscesce urmatoriulu faptu caracteristicu:

Autoritatea politienésca dintr'unu orasiu alu unui gubernamentu, locuitu de tataru a inventatu unu midiulocu ingeniosu pentru de a potoli turburările din acea localitate. S'au tramisu upu functionariu insocitu de trupe locale si cateva carutie. Prim'a carutie era incarcata cu nuele, a doua cu sapóiei (slav. tarnacópe) lopeti si alte instrumente de sepatu pamentulu, éra a treia carutie era incarcata cu cuscuguri. Sossindu la fati'a locului si fiindu intrebatu ca ce semnificatiune au acele lucruri elu au tramisu respunsu tuturor locuitoriloru, ca déca nu i voru predá pe capii turburatori ii va bate cu nuele pana candu i va omori. Planulu a reusitu de minune, pentru ca locuitorii de frica au liberatu pe cei cautati.

— (Paziti copii.) Unu baiatu de 10 ani alu unui inaltu functionaru din Berlinu simtiea de catva tempu nisce doreri vii la limba. Dorerile din ce in ce cresceau si s'a formatu o umflatura pe verfulu limbei asia, incatu i se umfla tóta gur'a si d'abea potea se manance ceva nefericitulu copilu. Din nefericire parintii lui au fostu dusi intr'o calatoria si servitorii nu se prea turburau de starea bolnavulu, crediendu ca nu este ceva gravu. Din intemplant vine intr'o di doctorulu casei pe care-lu rogasesa parintii, cá in lips'a loru se cercetedie din candu in candu despre copii. Aflandu pe acelu baiatu bolnavu ilu examina indata si spre marea lui spaima constata, ca acea umflatura era cancerulu (schiros). Cercetandu mai de aprópe caus'a morbulu

doctorulu a constatau, ca baiatulu avea obiceiul a curati condeiulu de scrisu cu limb'a si numai cernéla i-a causatu acelu teribilu morbu, care in curendu i va aduce si mórtu.

— (O posta secreta.) In Vilm'a dupa cum se scrie diariulu „Nat. Zeitung“ politia a descoperitu o posta secreta. Acésta posta isi intindea terenulu seu de activitate preste o mare parte a Russiei. Ea avea destinatiunea a transportá epistolele evreiloru in tóte directiunile. Intregu aparatulu cu toti functionarii éra compusu din ovrei. Epistolele se espedau in tóte partile pentru o tacsă de 5 copeci. Siefulu statiunei dela post'a din Vilm'a éra o jidanca. Ea fu arestata la momentu si se introduse o cercetare riguroasă asupra culpabililoru.

— (Pomi de vendiare.) La d-lu Nicolae Avramu invetiatoriu in Totvaradi'a, comitatulu Aradu se afla de vendiare urmatórele soiuri de pomi nobili si adeca: 600 meri (in 15 soiuri fine) à 20 kr.; 150 peri (in 10 soiuri fine) à 20 kr.; 100 pruni (in 5 soiuri fine) à 25 kr.; 50 nuci nobili à 20 kr. Totu la d-nélu se afla si resaduri frumosi (din semintie) si adeca: 1000 pruni, sut'a cu 80 kr. 1000 peri, sut'a cu 1 fl. 50 kr.; 500 de prunus mehalele, sut'a cu 1 fl. 50 kr.; 500 fragari (dudi) sut'a cu 60 kr.; 50 de periploca graeca (planta mladiósa ce se suie pana la 10—12 metrii, cu frudie frumóse, iérn'a nu inghiétia) bucat'a cu 25 kr. Domnii amatori suntu rogati a isi face comandezile inainte de finea lui Februariu curentu. „Biserica si Scol'a.“

— (Cum se se curetia vasele de mucedielá?) In Itali'a se intrebuintiédia spre scopulu acesta mustariu. Pentru unu vasu de o capacitate de 10 hectolitru se ia 10 decagrame mustaru fiertu in 10 litru de apa. Cu acestu decoctu apoi se clatesce bine vasulu asia, ca se ajunga ap'a in tóte partile. Dupa aceea se lasa se stea 3—4 dile in vasu. Dupa tempulu acesta apoi se scurge afara, éra vasulu se spala mai intai cu apa curata éra apoi cu spiritulu curatu.

— (Multiamita publica.) Dómnei Constantia de Dunca-Schiau i se aduce multumita pentru ofertulu de 1 fl. v. a. daruitu fondulu „Reuniunei de cantari din Sibiu.“

Sibiu, 11 Febr. st. n. 1879.

Directiunea Reuniunei.

— (Cum se scotu pete de cafea cu lapte din stufe de metase séu lana.) Pentru de a scóte astfelu de pete din stufe de metase séu lan se unge partea respectiva cu glicerina neparfumata, apoi se spala in apa calda si se calca cu ferulu pe dosu, pána e inca umeda. In modulu acesta nici colórea cea mai delicata nu va suferi, pentru ca glicerinelu absórbu nu numai grassimea laptelui dar' si acidulu cafelei.

— (Midiulocu de a curatii in tempu fórtu scurtu lantiuri si alte obiecte de auru.) Obiectulu se baga intr'o sticla cu pucina apa calda, apoi se adaoge pucinu sapunu rasu si prafu de varu pisatu. Lantiulu séu ori ce altu obiectu de auru spalatu in acésta solutiune, in pucine minute va straluci cá nou.

— (Testamentulu unui holteiu.) In cetatea Manchester din Angli'a muri mai in dilele trecute unu holteiu betranu, care lasa in urm'a sa o avere considerabila. Pentru ca elu éra lipsitu de rudenii, lumea éra curioasă se afle dispositiunile testamentare pe care le va fi facutu elu cu privire la averea sa. Mare a fostu surprinderea candu se deschise testamentulu. Acolo se dicea: „Intrég'a mea avere se se inparta in sume egale la urmatórele 31 femei (urmédia numele si adresele aceluor 31 femei.) Tóte acestea 31 femei m'au refusat candu le am petitu si prin acésta m'au pusu in positiune de a duce o viatia destulu de fericita si vesela pána la mórtu mea.“

Sunt bune câteodata si corfele date dar' — numai in Angli'a.

— (Hymen.) In diu'a de domineca 28 Ianuariu 1879 s'a serbatu cununi'a d-lui S. Pana cu d-siór'a Lucreti'a, fic'a d-lui Stefanu Neagoe. Cununi'a a avutu locu in biseric'a St. Ioanu din urbea Barladu in Romani'a.

— Domnulu Filipu Docolinu, candidatu de preotia isi va serba cununi'a sa cu d-siór'a Lucreti'a Fodoru, in biseric'a romanésca gr.-cath. din Bagau in diu'a de 4/16 l. c.

Nouiloru insuratiei le dorimu viatia lunga si fericita!

Cursulu moneteloru in val. austr.

Vien'a, 13 Februariu

Galbinii imperat. de auru	fl.	5.56 cr.
Moneta de 20 franci	„	9.33 „
Imperialu rusescu	„	9.30 „
Moneta germana de 100 marce	„	57.55 „
Sovereigns englesi	„	12.— „
Lira turcésca	„	11.— „
Monete austr. de argintu 100 fl.	„	100.— „